AVİM Yorum • No: 2017 / 3 • Ocak 2017

NAİM BEY'İN GERÇEKLİĞİ ÜZERİNDEN TARİH'İ DEĞİŞTİRME ÇABALARI

Teoman Ertuğrul TULUN

Analist

Taner Akçam, Naim Efendinin Hayatı ve Talat Paşa Telgrafları, Krikor Gergoryanın Arşivi isimli, İletişim Yayınları tarafından geçtiğimiz Ekim ayında yayımlanan kitabının Önsözünde, kaynağının 1913-1916 yıllarında Halep Sevkiyat Müdürlüğünde çalıştığını iddia ettiği Naim Efendi adlı bir Osmanlı memurunun Hatıratı ve bununla ilgili bazı belgeler olduğunu belirtmektedir. Akçam Önsözde Şinasi Orel ve Süreyya Yuca tarafından 1983 yılında yayımlanan Ermenilerce Talat Paşaya Atfedilen Telgrafların Gerçek Yüzü isimli kitaba atıf yapmakta ve bu kitabın yayımlanmasından sonra Hatırat ve belgelerin sahte olduğunun genel kabul gördüğünü ve konunun o günden beri kamuoyunda Talat Paşaya ait sahte telgraflar olarak bilindiğini ve anıldığını kaydetmektedir. Taner Akçam, kitabında temel olarak hedef aldığı Orel ve Yucanın kitabında, yazarların, Andonyanın yayımladığı Hatırat ve içindeki telgraflara ilişkin görüşlerini aşağıdaki üç önemli teze dayandırdıklarını belirtmektedir;[1]

> *Yazarlar iddialarını üç önemli teze dayandırdılar:1) Naim Efendi isimli bir Osmanlı memuru yoktur; 2) olmayan bir kişinin yazdığı bir Hatırat söz konusu olamaz, böyle bir Hatırat da yoktur; 3) Talat Paşaya ait olduğu söylenen belgeler tahrif edilmiş, sahte belgelerdir. Yazarlara göre, Hatırat ve belgeler, başta Andonyan olmak üzere Ermenilerce üretilmiştir. [2]*

Akçam bu iddiasını kitabın yayımlanmasıyla paralel olarak basına da bu doğrultuda açıklamıştır. Agos gazetesinde yayınlanan bir söyleşide, kitabın Önsözünde yer alan yukarıda söz konusu alıntıyı aynen tekrarlamış, Orel ve Yucanın ana tezlerini üç temele dayandırdığını vurgulamış, adı geçen yazarların *Naim Efendi adında bir Osmanlı memuru yoktur* dediklerini öne sürmüştür.

Bu noktada, Orel ve Yucanın Ermenilerce Talat Paşaya Atfedilen Telgrafların Gerçek Yüzü başlıklı kitabına dönüp, anılan yazarların bu konuda ne söylediklerine bakmak gerekmektedir.

Orelin ve Yucanın kitabının Andonianın Belgeleri başlıklı ikinci bölümünde, *Naim Bey Gerçek Bir Şahıs mıdır?* sorusunun cevabı aranmaktadır. Yazarlar bu konuda aşağıdaki hususları belirtmektedir:

> *Andonianın kitabı ile mektuplarında sık sık tutarsızlık ve çelişkilere düşmesi, aynı olaylar hakkında değişik hatta zıt bilgiler vermesi, gerçekleri saptırması ve belgelerde önemli hata ve eksiklikler bulunması karşısında kitabın en önemli*

kahramanı ve belgelerin kaynağı olan Naim Beyin gerçekten yaşamış bir şahıs olup olmadığı üzerinde belirli bir şüphenin doğması doğaldır. [3]

Naim Beyin Andonianın yazdığı gibi Halepteki İskân Dairesinde görev yapıp yapmadığı İstanbuldaki Başbakanlık Arşivinde araştırılmıştır.

Bu araştırmada, önce memurların adlarının da kayıtlı olduğu Osmanlı Salnamelerine (Yıllıklarına) başvurulması gerekirdi. Ancak Salnameler Osmanlı Devletinin en buhranlı dönemine rastlayan 1912-1917 yıllarında çıkarılmamıştır ve Halep Vilayetine ait son Salname 1910 yılında yayınlanmıştır. Bu sınırlamadan yola çıkarak, Naim Beyin adına rastlanabileceği düşüncesiyle, Halep İskân Dairesinde görev yaptığı ileri sürülen 1915-1916 yıllarının İrade-i Seniye Defterleri, Ruzname-i Ceride-i Havadisleri ve Düsturları incelenmiş, ancak bu incelemede Naim Beyin adına rastlanmamıştır. [4]

Buna karşılık, Ermenilerin sevk ve iskanı sırasında Halep ve civarında görevli oldukları Andonian tarafından belirtilen diğer şahıslardan bir kısmının adları arşiv belgelerinde mevcuttur.

Bu durumda, Orel ve Yucanın sözleriyle, Naim Bey için şu üç olasılıktan bahsedilebilir:

a) Naim Bey hayali bir şahıstır.

b) Naim Bey takma bir isimdir.

c) Naim Bey gerçek bir şahıstır.

Naim Beyin gerçekten mevcut bir kişi olup olmadığı hakkında kesin bir hükme varmak bu koşullarda mümkün görülmemektedir. Kesin olarak kaydedilebilecek tek husus, Naim Beyin, eğer böyle biri gerçekten yaşamış ise, her halükârda önemsiz bir memur olduğudur. Esasen Andonian da 26 Temmuz 1937 tarihli mektubunda bunu doğrulamaktadır:

Naim Bey tamamen önemsiz bir memurdu…

Bu ifadeden çıkarılabilecek sonuç ise, Naim Beyin son derece gizli ve önemli olması gereken belgelere nüfuz edebilecek bir mevkide bulunmadığıdır.

Bu ifadelere bakıldığında Orel ve Yucanın, *Naim Efendi isimli bir Osmanlı memuru yoktur* demedikleri, tam tersine böyle bir memur olup olmadığını ciddiyetle araştırdıkları ve araştırmalarını takiben, *Nami Beyin gerçekten mevcut bir kişi olup olmadığı hakkında kesin bir hükme varmak bu koşullarda mümkün görünmemektedir* şeklinde bir kanaate vardıkları görülmektedir. Adı geçenler ayrıca, eğer gerçekten yaşamışsa, Naim Beyin önemsiz bir memur oluğunu düşündüklerini de kaydetmektedirler.[5]

Yukarıda özetlenen hususlara bakıldığında, Akçamın belgelere dayalı olduğunu iddia ettiği kitabının daha başlangıcında Şinasi Orel ve Süreyya Yucanın *Naim Efendi isimli bir Osmanlı memuru yoktur* dediklerini neye dayanarak öne sürdüğünü anlamak akademik olarak mümkün görünmemektedir. Hiçbir alıntı yapmadan, doğrudan kaynak göstermeden, kendi çıkarımı olarak söz konusu yazarlara böyle bir görüş atfetmek,

akademik değil, olsa olsa kendi amaçları doğrultusunda bir saptırmacaya dayalı propaganda ve algı operasyonu olarak görülebilir.

Akçam Agos gazetesine verdiği demecin en sonunda şunu demektedir:

> *Kitabımda gösterdiğim gibi, ortada ne Andonyan tarafından ne de herhangi başka bir Ermeni tarafından tahrif edilmiş bir şey vardır. Andonyan, kendisine ne verilmişse sadece onu, onu da tam olmayarak yayımlamıştır. Bu nedenle, 1983ten beri bu kitabı esas alarak, Ermenilere yönelik nefret suçu işleyenlerden, onlara karşı olmadık hakareti yapanlardan açık bir özür bekliyorum. Kendi adıma, bu özrü dilemeyen hiç kimseyle konuyu tartışmayı düşünmediğimi söylemek isterim.[6]*

Bu durumda, Taner Akçamın yukarıda doğrudan alıntılarla ortaya konulan Naim Beyin gerçek bir kişi olup olmadığı hususundaki Şinasi Orel ve Süreyya Yucanın görüşlerini ağır biçimde tahrif etmesi ve haksız yere beklediği özrü dilemeyenlerle tartışmayı düşünmediğini belirtmesi, bu konuda kendisiyle akademik bir fikir ve görüş alışverişinin mümkün olamayacağını göstermektedir. Akademik etiği hiçe saymanın içselleştirildiği ve metot haline getirildiği bir ortamda sağlıklı tartışma yolu kapanmaktadır. Bu durum tartışmadan kaçmak isteyenler bakımından, ki Taner Akçam bu kategoride yer almaktadır, tartışılabilir bir kılıf oluşturmaktadır.

[1] Taner Akçam, *Naim Efendinin Hatıratı ve Talat Paşa Telgrafları: Krikor Gergeryan Arşivi* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2016), s. 7-8.

[2] *Ibid.*

[3] Şinasi Orel ve Süreyya Yuca, Ermenilerce Talât Paşa'ya atfedilen telgrafların gerçek yüzü, *Türk Tarih Kurumu Yayınları*, 1983, s. 23-24.

[4] Ömer Engin Lütem, n.d, Aram Andonyan, Naim Efendi ve Talat Paşa Telgrafları Üzerine Bir Değerlendirme, *Ermeni Araştırmaları*, no. 55, s. 215–237.

[5] *Ibid.*

[6] Vartan Estukyan, Talat Paşa telgrafları gerçek mi?, *Agos*, 07.10.2016.

Yazar Hakkında :

Teoman Ertuğrul Tulun , Avrasya İncelemeleri Merkezi'nde (Ankara) analisttir. Dr. Teoman Ertuğrul Tulun, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi doktorasını Ankara İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi'nde tamamladı. Avrupa Birliği Çalışmaları, Küreselleşme, Yabancı Düşmanlığı, Nefret Söylemi Çalışmaları ve Uluslararası İlişkiler *alanlarında çalışmalar yapmaktadır.*

Atıfta bulunmak için: TULUN, Teoman Ertuğrul. 2026. "NAİM BEY'İN GERÇEKLİĞİ ÜZERİNDEN TARİH'İ DEĞİŞTİRME ÇABALARI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2017 / 3. Ocak 02. Erişim Ekim 30, 2026. https://avimbulten.org/public/tr/Yorum/NAIM-BEY-IN-GERCEKLIGI-UZERINDEN-TARIH-I-DEGISTIRME-CABALARI-1

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır